

Bodak E., Grzegorzak A. — **Relationship between the behaviourism of maternity and the value of reproductive indices of sows under conditions of industrial breeding**

The scoring method was used to estimate a desirable pattern of maternal behaviourism on the basis of three features: a — behaviour of sows during piglets feeding, b — motorial reactions of sows within a coop, and c — readiness of sows to defend their

offsprings. There was a statistical significant relationship between the behaviourist features ($r=0.72$, $r=0.92$). A significant correlation was found between the care of sows and such parameters of piglets as: body weight gains per day ($r=0.43$), body weight at the age of 21 days ($r=0.32$), and deaths ($r=0.69$). However, such indices as the number of new-born piglets and the starting body weights did not influence the behaviour of sows.

JANUSZ FALKOWSKI, MARIA WŁODARCZYK

Obserwacje nad okresem użytkowania rozplodowego knurów

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej Wydziału Zootechnicznego ART,
10-718 Olsztyn-Kortowo, bl. 37

W krajowym programie hodowli świń i ocenie ich użyteczności knury oceniane są przyżyciowo oraz na podstawie potomstwa w SKURTC_h (Stacje Kontroli Użyteczności Rzeźnej Trzody Chlewnej). Te dwie metody oceny umożliwiają prowadzenie systematycznej selekcji rozplodników w kierunku poprawy parametrów tucznych i rzeźnych. Z kolei poprzez używanie do rozplodu w chlewniach hodowlanych i punktach kopulacyjnych najwartościowszych knurów wpływa się na poprawę produktywności całego pogłowia świń utrzymywanych w kraju. Z drugiej jednak strony mało jest danych na temat wykorzystania knurów, okresu ich użytkowania, przyczyn brakowania z hodowli itp. W opracowaniach z tego zakresu autorzy ograniczają badany materiał do zwierząt z określonego rejonu (2—4, 7—9, 11—14), chlewni hodowlanej lub przemysłowej fermi świń (10).

W przedstawionej pracy analizowano okres użytkowania rozplodowego knurów rasy wielkiej białej polskiej (wbp) i polskiej białej zwiślouchkiej (pbz) utrzymywanych w niektórych państwowych chlewniach hodowlanych rejonu Okręgowej Stacji Hodowli Zwierząt (OSHZ) w Olsztynie.

Tab. 1. Przeciętne wykorzystanie knurów ras wbp i pbz w chlewniach będących pod kontrolą OSHZ w Olsztynie ($\bar{x} \pm s$)

Cecha	Wbp (n=106)	Pbz (n=77)	Obie rasy łącznie (n=183)
Wiek rozpoczęcia użytkowania rozplodowego (miesiące)	8,5 ± 2,5	8,9 ± 2,3	8,7 ± 2,4
Okres użytkowania rozplodowego (miesiące)	17,6 ± 9,2	23,9** ± 11,4	20,3 ± 10,7
Wiek zakończenia użytkowania rozplodowego (miesiące)	26,1 ± 9,4	32,9** ± 11,1	28,9 ± 10,6

Objaśnienie: ** — $P < 0,01$.

Materiał i metody

Zebrane dane dotyczą ogółem 183 knurów, w tym 77 osobników rasy pbz (użytkowanych w chlewniach hodowlanych w Windkowie, Żelaźnie i Gąsiorowie) oraz 106 wbp (użytkowanych w chlewniach w Grabowie, Morawie, Bęsi, Pieckach, Tolku, Dobrocinie i Tyrowie).

Cały okres użytkowania badanych knurów przypadł na lata 1970—1980. Wszystkie rozplodniki były używane wyłącznie do krycia naturalnego. W badaniach uwzględniono tylko te knury, od których otrzymano nie mniej niż dwa mioty. Źródłem informacji była dokumentacja zootechniczna prowadzona w chlewniach oraz w OSHZ w Olsztynie. Notowano następujące cechy: wiek przeznaczenia knurów do rozrodu, wiek wybrakowania i liczba miotów uzyskanych po danym knurze. Otrzymane dane liczbowe opracowano statystycznie korzystając z powszechnie stosowanych metod. Obliczono średnią arytmetyczną, odchylenie standardowe i istotność różnic między średnimi. Ponadto opracowano szeregi rozdzielcze i procentową strukturę analizowanych cech.

Wyniki i omówienie

Badane knury rasy wbp były po raz pierwszy używane do krycia w wieku średnio 8,5 miesiąca, a knury rasy pbz w wieku 8,9 miesiąca (tab. 1). Średnie te nie różniły się statystycznie istotnie.

Średni okres użytkowania rozplodowego dla knurów rasy wbp wynosił 17,6 miesiąca, przy przeciętnej dla obu ras 20,3 miesiąca (tab. 1). Dane te zgodne są z wynikami innych prac (3, 5, 8), w których stwierdza się, że czas użytkowania knurów jest zbyt krótki i są one za wcześnie brakowane z hodowli. Żebrowski i wsp. (11) podają, że knury rasy wbp w rejonie warszawskim były eksploatowane średnio

Tab. 2. Szereg rozdzielczy dla okresu użytkowania knurów

Rasa	Poniżej 12 mies.		12—24 mies.	24—36 mies.	Powyżej 36 mies.			
	szt.	(%)	szt.	(%)	szt.	(%)		
Wbp	32	(30,2)	52	(49,1)	16	(15,1)	6	(5,7)
Pbz	11	(14,3)	26	(33,8)	31	(40,3)	9	(11,7)
Obie rasy łącznie	43	(23,5)	78	(42,6)	47	(25,7)	15	(8,2)

14 miesięcy. Również w badaniach Łyczynskiego (4) okres użytkowania knurów bez względu na rasę i miejsca eksploatacji trwał średnio około 14 miesięcy. Z kolei w badaniach Pawliny i wsp. (1) knury rasy pbz na terenie Dolnego Śląska w latach 1961—1975 były przeciętnie użytkowane przez około 17 miesięcy.

Racjonalnie użytkowany knur może dawać dobre efekty reprodukcyjne nawet w wieku 6 lat (1). W grupie knurów badanych w niniejszej pracy 168 rozplodników tj. 91,8% (tab. 2) było użytkowanych krócej niż przez 36 miesięcy, a aż 142 sztuki tj. 77,6% ogółu osobników (tab. 3) było eliminowanych z hodowli przed osiągnięciem wieku 36 miesięcy.

Tab. 3. Szereg rozdzielczy dla wieku wybrakowanych knurów z rozrodu

Rasa	Poniżej 24 mies.		24—36 mies.		36—48 mies.		Powyżej 48 mies.	
	szt.	(%)	szt.	(%)	szt.	(%)	szt.	(%)
Wbp	53	(50,0)	37	(34,9)	14	(13,2)	2	(1,9)
Pbz	18	(23,4)	34	(44,2)	18	(23,4)	7	(9,1)
Obie rasy łącznie	71	(38,8)	71	(38,8)	32	(17,5)	9	(4,9)

W analizowanej grupie rozplodników po jednym knurze rasy pbz otrzymano średnio 21,4 miotu, a po knurze rasy wbp 28,6 miotu (tab. 4). Wielkości te różniły się statystycznie istotnie. Podobne wyniki uzyskano analizując użytkowanie knurów z chlewni należących do Państwowego Ośrodka Hodowli Zarodowej w Suszu (2).

Wydaje się, że problem użytkowania knurów w krajowej hodowli powinien być szerzej przeanalizowany. Zwraca się bowiem uwagę na fakt, że okres użytkowania knurów ulega skróceniu z roku na rok (5), a do najczęściej wymienionych przyczyn przedwczesnego eliminowania rozplodników z hodowli należą głównie wady narządów ruchu i niska aktywność płciowa (6).

Wnioski

1. Okres użytkowania rozplodowego knurów rasy wbp i pbz z państwowych chlewni hodowlanych objętych kontrolą Okręgowej Stacji Hodowli Zwierząt w Olsztynie nie różni się zasadniczo od okresu użytkowania knurów zatrudnianych w państwowych chlewniach hodowlanych w innych rejonach Polski.

2. Knury wbp pochodzące z wym. chlewni są po raz pierwszy używane do krycia w wieku 8,5 miesiąca, a knury rasy pbz w wieku 8,9 miesiąca; średni okres użytkowania knurów wynosi 20,3 miesiąca. Około 15% ogółu rozplodników eliminuje się z hodowli przed ukończeniem 36 miesięcy.

3. Długość okresu użytkowania rozplodowego knurów wymaga szerszej analizy, a jej wyniki należy uwzględnić w praktyce hodowlanej.

Piśmiennictwo

- Aleksandrowicz S., Mazaraki J.: Produkcja trzody chlewnej. PWRiL, 1981.
- Łasiński K.: Analiza użytkowania rozplodowego knurów w chlewniach POHZ w Suszu. Maszynopis, Bibl. ART w Olsztynie, 1982.
- Łyczynski A., Switański M., Borucki A.: Roczn. AR Poznań 111, 26, 115, 1979.
- Łyczynski A.: Prz. hod. 48, 8, 10, 1980.
- Łyczynski A.: Roczn. AR Poznań 139, 4, 1984.
- Masłowski R., Jandl E., Krzyżański Z.: Medycyna Wet. 35, 2, 118, 1979.
- Pawlina E., Pindyk E., Palasz A.: Prz. hod. 45, 10, 19, 1977.
- Rycerz W.: Zesz. Probl. Post. Nauk roln. 153, 161, 1974.
- Wałkowski L.: Pol. Arch. wet. 11, 171, 1968.
- Wilk S.: Trzoda chl. 15, 3, 1977.
- Zebrowski Z., Kruszewski W., Woźniakowska A.: Nowe Roln. 25, 23, 1976.
- Zebrowski Z.: Pr. Mat. zoot. 19, 53, 1978.
- Zebrowski Z.: Pr. Mat. zoot. 23, 71, 1980.
- Zebrowski Z.: Pr. Mat. zoot. 28, 39, 1883.

Adres autora: dr Janusz Falkowski, 10-718 Olsztyn-Kortowo, bl. 45 B/20

Фальковский Я., Влодарчик М. — Наблюдения за периодом репродукционного пользования хряков

Анализировали период репродукционного пользования 183 хряков (77 породы пбд и 106 кбп), содержащихся в свиноматках района Окружной животноводческой станции в Ольштыне в 1970—1980 гг. Хряки породы кбп впервые использовались для случки в возрасте 8,5 месяца, а хряки породы пбд — в возрасте 8,9 месяца. Средний период пользования хряков исследуемой группы составлял 20,3 месяца. Свыше 75% исследуемых особей выбраковывали из дальнейшего разведения до 36 месяца жизни.

Falkowski J., Włodarczyk M. — Observations on the period of boars exploitation

The period of exploitation of 183 boars (77 of Polish Landrace and 106 of Large White Polish breed), maintained by Regional Breeding Station in Olsztyn in 1970—1980, was analyzed. The boars of Large White Polish breed were used for covering at the age of 8.5 month and those of Polish Landrace of 8.9 month. An average period of their exploitation was 20.3 months. Over 75% of the animals was eliminated from further breeding before reaching 36 months.

MC CRACKEN R. M., MC FERRAN J. B., MC PARLAND P. J., MC KILLOP E. R.: Szczepienie przeciwko chorobie Aujeszky: obserwacje terenowe. (Vaccination against Aujeszky's diseases: Field experiences). Vet. Rec. 115, 348—352, 1984 (14).

Badania przeprowadzono w fermach świń, w których występowały przypadki zachorowań na chorobę Aujeszky. W tych fermach do 1979 r. stosowano szczepionkę NIA-4, następnie szczepionkę żywą. Szczepienia wyeliminowały kliniczne postaci choroby. Ponadto po zaprzestaniu szczepień w 2 z 6 stad tuczników wyeliminowano wirus, o czym świadczyły zarówno wyniki odczynu ELISA, jak i SN. W 2 z 6 ferm hodowlanych, w których są nadal przeprowadzane szczepienia uzyskano również wyniki ujemne w obydwu odczynach.